

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15>.
2. Савченко А. С. Позасудовий порядок легалізації самочинного будівництва в Україні. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2011. № 12. С. 106-110. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmju_2011_12_16.
3. Голубєва Н.Ю. Розгляд судами справ про перебудову чи знесення об'єктів самочинного будівництва // *Юридичний вісник*. 2016. № 4. – С. 91-99.
4. Постанова Верховного Суду від 24 березня 2021 року у справі № 495/10972/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96243598>.
5. Про затвердження Інструкції щодо проведення поділу, виділу та розрахунку часток об'єктів нерухомого майна : Наказ; Мінжитлокомунгосп від 18.06.2007 № 55. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0774-07>.
6. Про затвердження переліку будівельних робіт, які не потребують документів, що дають право на їх виконання, та після закінчення яких об'єкт не підлягає прийняттю в експлуатацію : Постанова Кабінету Міністрів України; Перелік від 07.06.2017 № 406. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/406-2017-%D0%BF>.

Федорчук Юлія Олександрівна

аспірант кафедри цивільного процесу

Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник:

Голубєва Неллі Юріївна

доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного процесу

Національного університету «Одеська юридична академія»

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ВЧИНЕННЯ НОТАРІАЛЬНИХ ДІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У зв'язку з введенням воєнного стану в Україні, згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 164 від 28.02.2022 року «Про деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану» [1] було внесено ряд змін у Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, що діятимуть в умовах воєнного стану та які будуть діяти ще протягом одного місяця з дня його припинення.

Відтак, належну увагу слід приділити порядку спадкування під час дії воєнного стану, адже законодавчими змінами були врегульовані питання стосовно перебігу строку для прийняття спадщини або відмови від її прийняття, оскільки він зупиняється на час дії воєнного стану (не більше ніж на чотири місяці); зміни місця відкриття спадщини та питання заведення спадкової справи, а також особливості видачі Свідоцтв про право на спадщину, що є вкрай актуальними з огляду на ситуацію в нашій країні.

Статтею 1270 Цивільного кодексу України [4] встановлено строк для прийняття спадщини у шестимісячний термін, який було подовжено на чотири місяці вищезгаданою Постановою [1] для зручності громадян, аби уникнути пропущення строку для прийняття спадщини. Однак на практиці нотаріуси радять громадянам все ж таки дотримуватись встановленого шестимісячного терміну для подачі заяви, оскільки до ЦК України не було внесено змін стосовно подовження строків для прийняття спадщини, аби у майбутньому уникнути вирішення цього питання в судовому порядку, у зв'язку з непорозуміннями спадкоємців. Якщо громадянин з поважних причин пропустив строк для прийняття спадщини, то він має право звернутися до суду з позовом про встановлення додаткового строку, ця норма залишилася незмінною, а так як ситуація склалась таким чином, що більшість громадян перебувають закордоном та не мають можливості звернутися до консульських установ, або нотаріуса у країні перебування, то найближчим часом ця необхідність буде виникати частіше, оскільки раніше такі ситуації були виняткові та виникали здебільшого з необізнаності громадян.

На сьогоднішній день заява про прийняття спадщини подається громадянином особисто або через засоби зв'язку (справжність підпису на такій заяві має бути нотаріально засвідченою), нотаріусом заводиться спадкова справа

незалежно від останнього місця проживання спадкодавця або незалежно від місцезнаходження спадкового майна, що значною мірою полегшало вирішення цього питання для спадкоємців, оскільки нотаріус може відкривати спадкову справу виключно у межах нотаріального округу, в якому він працює, що вносить деякі труднощі для громадян, які мають намір відкрити спадкову справу після померлого останнє місце проживання якого не збігається з місцем проживання його спадкоємців, або якщо померлий проживав у регіоні у якому обмежена кількість нотаріусів або на окупованій території, що ускладнює процес своєчасного заведення спадкової справи, а в умовах дії воєнного стану геть його унеможлиблює. Місце відкриття спадщини визначене ст. 1221 ЦК України, та за умови введення воєнного стану не зазнала змін. Статтею 66 Закону України «Про нотаріат» передбачено, що на майно, що переходить за правом спадкоємства до спадкоємців, нотаріусом, за місцем відкриття спадщини, видається свідоцтво про право на спадщину [2]. Свідоцтво про право на спадщину видається нотаріусом за місцем відкриття спадщини, тобто за місцем останнього проживання спадкодавця, а якщо місце проживання спадкодавця невідоме, за місцезнаходженням нерухомого майна або основної його частини, а за відсутності нерухомого майна - місцезнаходження основної частини рухомого майна [3]. Тобто, особливим моментом є те, що нотаріус який заводив спадкову справу не за місцем відкриття спадщини позбавлений можливості видати спадкоємцю свідоцтво про право на спадщину за законом або за заповітом, тому спадкоємцю треба буде звертатися до іншого приватного нотаріуса, або державної нотаріальної контори, з метою узгодження передачі спадкової справи та отримання свідоцтва. Процедура передачі спадкової справи від одного нотаріуса до іншого не має чітких меж, тому приймати рішення стосовно передачі справи за місцем відкриття спадщини, належить нотаріусу, який цю справу відкривав. При цьому слід зазначити, що доцільно такі дії узгодити зі спадкоємцями та з нотаріусом, який спадкову справу буде приймати, для того, щоб виключити можливість виникнення спору між спадкоємцями та нотаріусами. При передачі спадкової справи між приватними нотаріусами або державною нотаріальною конторою, складається акт опису

спадкової справи у двох примірниках, де описуються усі документи, із зазначенням їх реквізитів, які передаються між конторами. Нотаріус, який передає спадкову справу кур'єром залишає копії документів, що передаються, у своїх справах. Передача такої справи строком необмежена, немає значення чи настав строк видачі Свідоцтва про право на спадщину чи ні. Свідоцтво про право на спадщину видається спадкоємцям після закінчення строку для прийняття спадщини, тобто виходячи із змін після спливу десяти місяців, замість шести місяців, як це передбачено ст. 1270 ЦК України.

Отже, порядок вчинення нотаріальних дій у період дії воєнного стану зазнав деяких обмежень, які в умовах воєнного стану стали вкрай необхідними, особливо в питаннях спадкування, адже були введені з метою захисту прав та законних інтересів громадян України, забезпечуючи захист особистих майнових прав, виключаючи можливість вчинення шахрайських дій з боку не добропорядних громадян з однієї сторони та не позбавляючи громадян можливості звернення за вчиненням нотаріальних дій у період дії воєнного стану.

Список використаних джерел

1. Про деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України № 164 від 28.02.2022 року. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/164-2022-%D0%BF#Text>
2. Про Нотаріат : Закон України від 02.09.1993 р. № 3425-XII // Відомості Верховної Ради України. 1993. № 39. – Ст. 383. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>
3. Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України : Наказ Міністерства юстиції України від 22.02.2012 р. № 296/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12#Text>
4. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV /Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. – Ст. 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>